

Referanser:

Arkivsak: 19/05097-2

Saksdokumenter:

KR 15.1/20 Høring - forslag til endringer i sameloven mv. (konsultasjoner) og utkast til veileder for kommuner og fylkeskommuner

KR 15.2/20 HØRING - KONSULTASJONSVEILEDER (Kommuner og fylkeskommuners konsultasjoner med sami)

KR 15.3/20 Høringssvar til høring om forslag til endringer i sameloven

Høringssvar til høring om forslag til endringer i sameloven

Sammendrag

Den norske kirke har fått forslag til endringer i Sameloven til høring. I lovforslaget foreslås det å lovfeste statens eksisterende folkerettslige forpliktelser om konsultasjoner. En veileder er også sendt på høring samtidig med lovforslaget.

Sentrale myndigheter har allerede i mange år hatt en konsultasjonsavtale med Sametinget. Formålet med konsultasjonsavtalen er å oppnå enighet mellom statlige myndigheter og Sametinget når det overveies å innføre lover eller tiltak som kan påvirke samiske interesser. Sametinget har også mulighet til å ta opp egne saker.

Lovforslaget foreslår å lovfeste statens, fylkeskommunenes og kommunenes konsultasjonsplikt ved hjelp av nye bestemmelser i sameloven. Lovfestingen av konsultasjoner vil ikke endre på det kommunale selvstyret. Selv om konsultasjoner skal ha som formål å komme til enighet, er det fortsatt myndighetene som tar den endelige beslutningen.

Konsultasjoner skal sikre at representanter for samiske interesser kommer tidlig inn i prosessene, og at de har en reell mulighet til å påvirke beslutningene. Formålet med konsultasjonene er å oppnå enighet om foreslåtte tiltak. Selv om prosessene i utgangspunktet kan ta noe mer tid, vil saksbehandlingen samlet sett ofte bli mer effektiv.

Løsningen som er valgt i lovforslaget, er i samsvar med de folkerettslige forpliktelsene og dagens konsultasjonsprosedyrer. Det foreslås ikke å innføre nye plikter, men å lovfeste den folkerettslige plikten Norge allerede har.

Forslag til vedtak

Kirkerådet vedtar vedlagte høringssvar Høringssvar til høring om forslag til endringer i sameloven.

Saksorientering

Bakgrunn

Sentrale myndigheter har allerede i mange år hatt en konsultasjonsavtale med Sametinget. Bakgrunnen for den avtalen er at Norge etter ILO-konvensjonen nr. 169 artikkel 6 har en folkerettslig plikt til å konsultere urfolk i saker som kan berøre dem. Formålet med konsultasjonsavtalen er å oppnå enighet mellom statlige myndigheter og Sametinget når det overveies å innføre lover eller tiltak som kan påvirke samiske interesser. Sametinget har også mulighet til å ta opp egne saker.

Konsultasjonsavtalen gir ikke Sametinget vetorett i saker som påvirker samiske interesser. De formelle beslutningene tas fortsatt av statlige myndigheter og av Stortinget.

Ordningen gir derimot Sametinget innflytelse og mulighet til å bli hørt, noe som også er hensikten med avtalen. Der det er uenighet mellom Sametinget og statlige myndigheter framgår dette når sakene behandles i regjering og storting.

Bakgrunnen for lovfesting av konsultasjonsplikten stammer fra 2007 da det gjenoppnevnte samerettsutvalget leverte sin utredning NOU 2007: 13 *Den nye sameretten*. Utvalget foreslo blant annet en ny saksbehandlings- og konsultasjonslov. Utredningen var på bred høring i 2008–2009.

Lovforslaget er et resultat av langvarige konsultasjoner mellom regjeringen, Sametinget og, for relevante deler av forslaget, med Norske reindriftssamer landsforbund (NRL). KS fikk også i løpet av arbeidet mulighet til å uttale seg om aktuelle deler av lovforslaget.

Som konvensjonspart må staten sørge for mekanismer som sikrer at kommunale og fylkeskommunale organer gjennomfører konsultasjoner i henhold til ILO-169 artikkel 6.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet foreslår derfor å lovfeste statens, fylkeskommunens og kommunens konsultasjonsplikt i et nytt kapittel i sameloven.¹ I forslaget til nye lovregler er statlige myndigheters konsultasjonsplikt foreslått lovfestet i en ny bestemmelse i sameloven § 4-1. Kommuners og fylkeskommuners konsultasjonsplikt blir foreslått lovfestet i en ny bestemmelse sameloven § 4-4. Lovfestingen av konsultasjoner vil ikke endre på det kommunale selvstyret. Selv om konsultasjoner skal ha som formål å komme til enighet, er det fortsatt myndighetene som tar den endelige beslutningen.

Kommunen vil på vanlig måte måtte ta hensyn til budsjett og eventuelle andre rammer, men innenfor disse rammene prøve å komme til enighet om en løsning.

Konsultasjoner skal sikre at representanter for samiske interesser kommer tidlig inn i prosessene, og at de har en reell mulighet til å påvirke beslutningene. Formålet med konsultasjonene er å oppnå enighet om foreslåtte tiltak. Selv om prosessene i

utgangspunktet kan ta noe mer tid, vil saksbehandlingen samlet sett ofte bli mer effektiv.

Konsultasjoner vil kunne bidra til at kommuner/fylkeskommuner får et bedre grunnlag for sine avgjørelser og sikres en smidigere og raskere gjennomføring av de aktuelle tiltakene. Videre vil konsultasjoner kunne bidra til å øke legitimiteten til tiltakene i lokalsamfunnet. Dette kan spare kommunen/fylkeskommunen for ekstrarunder som fordyrer og forlenger prosessene, i form av klager og rettssaker.

Det vil være stor forskjell på behovet for konsultasjoner alt ettersom samene er i flertall i kommunen eller ikke. I kommuner der samene er i flertall, eller så mange at de preger hele kommunen, vil retten til deltakelse i beslutningsprosesser langt på vei være ivaretatt gjennom det lokale, kommunale selvstyret. I kommuner der samene er i betydelig mindretall, vil det derimot oftere kunne bli tale om konsultasjoner. Hensynet til de samiske interessene vil ikke automatisk ivaretas av flertallet.

Hoveddelen av veilederen omhandler spørsmålet om hvem som kan være den rette konsultasjonspartneren, og i hvilke saker det bør konsulteres. Det er disse spørsmålene det har vært mest usikkerhet rundt i praksis.

Lovforslaget og veilederen gir nærmere opplysninger om bakgrunnen for lovforslaget, hvilke tiltak det skal konsulteres om, og på hvilke stadier det skal konsulteres, hvem har konsultasjonsplikt, hvem skal konsulteres, virkningen av brudd på konsultasjonsreglene. Et viktig moment i lovforslaget er også kravet til at konsultasjoner skal gjennomføres i god tro og med formål om å oppnå enighet.

I forslaget til hørings svar foreslås en uttalelse om at Kirkerådet støtter forslaget til lovendringen. Det vi særlig peker på er viktigheten av veilederen og at sentrale myndigheter og Sametinget bidrar med informasjon til kommuner og fylkeskommuner for å få ut mer informasjon om hva denne lovendringen innebærer. Det er viktig for å unngå eller redusere frykten for at et samisk mindretall i en kommune eller fylkeskommune skal ha en vetorett mot all samfunnsutvikling. Det vises også til Den norske kirkes utøvelse av samisk med- og selvbestemmelse, med Samisk kirkeråd og samiske representanter i bispedømmerådene.